

Sygn. akt V U 45/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Teteruk

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2019 r. w Legnicy

sprawy z wniosku C. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o wysokość emerytury i o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek odwołania C. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 26 listopada 2018 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Krzysztof Głowczyński

Sygn. akt VU 45/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 listopada 2018 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przyznał wnioskodawczyni C. K. emeryturę od osiągnięcia (...)wieku emerytalnego ustalając wysokość świadczenia na kwotę 2.786,15 zł brutto. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyliczona na kwotę 176.136,46 zł oraz kwota kapitału początkowego, z uwzględnieniem waloryzacji kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury w kwocie 554.391,70 zł. Tak wyliczoną kwotę kapitału początkowego podzielono przez średnie dalsze trwanie życia 262,20 miesięcy. Dodatkowo organ rentowy wskazał, że wysokość okresowej emerytury kapitałowej wynosi 329,64 zł. Oddział ZUS odmówił przyznania wnioskodawczyni rekompensaty albowiem na dzień 01 stycznia 2009 r. udowodniła 7 lat, 5 miesięcy i 3 dni okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wobec wymaganych 15 lat. Zakład nie uznał jako pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia od 01 marca 1991 r. do 30 września 2000 r. wskazując, że dla pracowników dozoru inżynieryjno-technicznego praca w szczególnych warunkach jest uznawana wówczas, gdy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przebywali oni w środowisku pracy, w których są zatrudnieni pracownicy wykonujący prace w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła C. K., która sprecyzowała stanowisko w piśmie z dnia 5 kwietnia 2019 r. wnosząc o zmianę przedmiotowej decyzji i przyznanie prawa do rekompensaty oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazała, że pracując w Zakładzie (...) w L., przekształconym w (...) sp. z o.o. w L., na stanowiskach i w okresach wymienionych w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, była narażona na podobną ekspozycję czynników szkodliwych dla zdrowia i posługiwała się podobną technologią pracy, jak pracownicy zatrudnieni przy pobieraniu prób i pomiarach w warunkach i na stanowiskach szkodliwych dla zdrowia, o których mowa w wykazie A dział XII, poz. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, póź. 43). Obowiązki wykonywane przez nią na poszczególnych stanowiskach nie różniły się. Pracowała przy pobieraniu prób i pomiarach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w miejscach narażenia na czynniki szkodliwe i rakotwórcze, takie jak benzen, toluen, ksylen i inne. Wykonując pomiary wnioskodawczyni i pozostali członkowie zespołu stosowali środki ochrony indywidualnej (okulary, maski) oraz odzież ochronną (fartuchy gumowe) i obuwie robocze.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie.

Sąd ustalił co następuje.

C. K., ur. (...) jest na podstawie zaskarżonej decyzji uprawniona od osiągnięcia (...)wieku emerytalnego, emerytury.

W okresie zatrudnienia w (...) sp. z o.o. w L., od 01 marca 1991 r. do 30 czerwca 1994 r. wnioskodawczyni była zatrudniona na stanowisku Zastępcy Kierownika Wydziału (...) ds. (...) w Wydziale (...).

W okresie od 1 lipca 1994 r. do 30 czerwca 1997 r. C. K. była zatrudniona na stanowisku Kierownika Oddziału (...) w Wydziale (...). Zgodnie z kartą pracy z 04 maja 1994 r. do zakresu jej obowiązków należały:

- wydawanie orzeczeń o przydatności produktów naftowych, wody oraz ich zgodności z PN oraz normami producentów,
- zapoznawanie się na bieżąco z PN oraz nowościami technologicznymi ukazującymi się w periodykach technicznych,
- zlecenie badania paliw, olejów, smarów, płynu hamulcowego i płynów chłodzących,
- zlecenie badania wody pitnej i przemysłowej,
- inicjowanie prac nad modyfikacją norm oraz wprowadzeniem nowoczesnych rodzajów produktów naftowych,
- zgłaszanie wniosków do zasadności zastosowań produktami naftowymi i ich zakupów,
- opiniowanie ankietowanych projektów norm PN i producentów zgłaszanych do (...),
- prowadzenie kompletu norm na produkty naftowe na inne zgłaszane grupy produktów,
- zaopatrywanie zainteresowanych komórek organizacyjnych zakładu w arkusze norm,
- prowadzenie działalności związanej z całokształtem ochrony środowiska w zakładzie i współpraca w tym zakresie z Działem (...).

W ramach nadzoru miała obowiązek kontroli nad jakością dostaw produktów naftowych i smarów, płynów hydraulicznych. Była odpowiedzialna za nadzór i koordynowanie działalności Laboratorium (...).

Zgodnie ze stanowiskową kartą pracy z 12 września 1995 r. jej obowiązkiem były:

- dozorowanie i kontrolowanie badań jakości produktów wykonywanych w laboratorium (...),
- wystawianie orzecznictwa o jakości eksploatacyjnej produktów naftowych i płynów eksploatacyjnych,
- prowadzenie spraw z zakresu Ochrony Środowiska w zakładzie,
- nadzór nad działalnością komórki litrażowania pojazdów w ramach gospodarki paliwowo-smarowniczej w zakładzie,
- wykonywanie wszystkich poleceń przełożonego w zakresie pełnionych obowiązków.

W okresie od 01 lipca 1997 r. do 30 września 2000 r. wnioskodawczyni była zatrudniona na stanowisku Kierownika Działu (...).

W stanowiskowej karcie pracy z 10 września 1999 r. zakres jej obowiązków obejmował:

- dozorowanie i kontrolowanie badań jakości produktów wykonywanych w (...),
- wystawianie orzecznictwa o jakości eksploatacyjnej produktów naftowych i płynów eksploatacyjnych,
- prowadzenie spraw z zakresu ochrony środowiska w zakładzie,
- nadzór nad działalnością komórki litrażowania pojazdów w ramach gospodarki paliwowo-smarowniczej w zakładzie,
- wykonywanie poleceń przełożonego w zakresie pełnionych obowiązków.

(okoliczności poza sporem; w tym akta osobowe).

Zasadniczy profil działalności (...) obejmował transport kołowy, kolejowy i samochodowy oraz obrót produktami naftowymi. Najbardziej liczną jednostką organizacyjną tego przedsiębiorcy był oddział obrotu produktami naftowymi, którego zakres działania obejmował handel, logistykę, magazynowanie, badanie parametrów i laboratorium. W laboratorium poza kierownikiem pracowało trzech laborantów oraz 1 do 3 nie będących laborantami osób. Laborantki przeprowadzały badania laboratoryjne a do obowiązków wnioskodawczyni należał nadzór nad prawidłowością przeprowadzanych badań laboratoryjnych. Wnioskodawczyni takie badania również przeprowadzała, przy czym nie robiła tego codziennie. Tylko ona oznaczała liczbę zasadową i kwasową, co zajmowało jej zazwyczaj do około 4 godzin dziennie. W laboratorium przeprowadzano badanie produktów naftowych, w tym oleju napędowego, oleju opałowego, benzyny i olejów smarowych. Badania przeprowadzano przy użyciu odczynników analitycznych: rozpuszczalników, benzenu, toluenu, acetonu, z użyciem środków ochrony indywidualnej, masek, okularów, fartuchów codziennych i kwasoodpornych oraz obuwia roboczego. Stanowisko kierownika mieściło się w laboratorium.

D o w ó d: zeznania świadków: A. B., k. 58v.,

Z. B., k. 59,

S. M., k. 59,

wyjaśnienia ubezpieczonej, k. 59.

Sąd zważył co następuje.

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 664 ze zm.), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Odmawiając prawa do rekompensaty organ rentowy stwierdził, że świadczenie to C. K. nie przysługuje z uwagi na to, że nie spełnia określonego wskazanym wyżej przepisem warunku, bowiem do dnia 01 stycznia 2009 r. nie udowodniła pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w wymaganym co najmniej 15 lat wymiarze. Organ rentowy nie uznał za wykonywaną w takich szczególnych warunkach pracy C. K. od 01 marca 1991 r. do 30 września 2000 r.

W świetle treści odwołania istota sprawy sprowadza się zatem do oceny charakteru wykonywanej przez wnioskodawczynię we wskazanym w odwołaniu okresie zatrudnienia pracy.

Wskazać należy, że rodzaje prac oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury (a w rozpoznawanej sprawie - prawo do rekompensaty), ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Rozporządzenie to stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia (§ 1 ust. 1). Z kolei w myśl § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W rozpoznawanej sprawie sporne było jedynie to, czy wnioskodawczyni posiada co najmniej 15-letni staż wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wymienionej w wykazie A dział XIV, poz. 24 wskazanego wyżej rozporządzenia w szczególnych warunkach, uprawniający ją do rekompensaty określonej przepisami ustawy o emeryturach pomostowych, tj. prace związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Wskazała, że pracując na stanowiskach i w okresach wymienionych w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, była narażona na podobną ekspozycję czynników szkodliwych dla zdrowia i posługiwała się podobną technologią pracy, jak pracownicy zatrudnieni przy pobieraniu prób i pomiarach w warunkach i na stanowiskach szkodliwych dla zdrowia, o których mowa w wykazie A dział XII, poz. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r.

W ocenie Sądu, w świetle zebranego materiału wnioskodawczyni nie wykazała aby w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała prace wymienione we wskazanym wykazie. W piśmie procesowym z dnia 05 kwietnia 2019 r. wnioskodawczyni argumentuje, że była narażona na podobną ekspozycję czynników szkodliwych dla zdrowia jak pracownicy zatrudnieni przy pobieraniu prób i pomiarach na stanowiskach wymienionych w wykazie A dział XII, poz. 6. Wskazany dział – na co wprost wskazuje jego nazwa - zawiera wykaz prac wykonywanych w służbie zdrowia i opiece społecznej, zaś w pozycji 6 wymieniono prace przy pobieraniu prób i pomiarach w warunkach i na stanowiskach pracy szkodliwych dla zdrowia, wykonywane przez personel stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz laboratoriów środowiskowych. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości, że pracując w (...) C. K. nie pracowała w służbie zdrowia ani też w opiece społecznej. Jej pracodawca jest co najwyżej - ze względu na bezpośrednie powiązania z oddziałami (...) w L. - jedną z jednostek resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego – co jak się wydaje nie jest okolicznością sporną - skoro w odwołaniu wnioskodawczyni wprost powołuje się na postanowienia zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego. Wskazane okoliczności mają istotne dla oceny charakteru jej pracy w spornym okresie znaczenie. Należy bowiem w odwołaniu do orzecznictwa zauważyć, iż przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości i przypisanie ich do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale gospodarki jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki. Oznacza to, że przynależność pracodawcy

do określonej gałęzi (branży) gospodarki ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie. Nie można więc przyjąć, że istotny dla stwierdzenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest wyłącznie rodzaj pracy, a bez znaczenia pozostaje okoliczność zatrudnienia pracownika w określonym sektorze gospodarki (por. wyrok Sądu Najwyższego – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 06 czerwca 2018 r., I UK 153/17; Legalis numer 1781092). W świetle zatem zaprezentowanego stanowiska argumentacja wnioskodawczynie, że nadzorowani przez nią pracownicy wykonywali prace wymienione w wykazie A, dział XII, poz. 6 jest oczywiście błędna. Pracownicy nie tylko nie pracowali w służbie zdrowia, czy też w opiece społecznej, ale z całą pewnością również nie byli personelem stacji sanitarno-epidemiologicznych, czy też laboratoriów środowiskowych.

Słuszny jest natomiast zasadniczy kierunek przedstawionej w piśmie C. K. argumentacji, że warunkiem nieodzownym dla wykazania faktu zatrudnienia w szczególnych warunkach w związku z wykonywaniem dozoru inżynieryjno-technicznego jest wykazanie, że objęci dozorem pracownicy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczyli prace na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Zebrany w sprawie materiał wyklucza jednak możliwość ustalenia, że podlegli C. K. pracownicy wykonywali którekolwiek z prac wymienionych w dziale III. W hutnictwie i przemyśle metalowym. Treści odwołania, w której wskazywany jest fakt wykonywania przez 17 lat pracy w laboratorium chemicznym mógłby sugerować możliwość kwalifikowania spornej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach ze względu na wykonywanie przez podległych ubezpieczonej pracowników pracy choćby jednej z prac wymienionych w dziale IV. W Chemii. W tym zakresie należy ze względu na przytoczone wyżej motywy ponad wszelką wątpliwość stwierdzić, że ze względu na przynależność resortową pracodawcy ubezpieczonej, podlegającej jej dozorowi pracownicy nie wykonywali prac we wskazanym wyżej dziale. Poza tym także brak jest w przekonaniu Sądu jakichkolwiek okoliczności, które mogłyby wskazywać na wykonywanie przez tych pracowników wymienionych w dziale IV prac. Wnioskodawczynie nie wykazała zatem, by dozór inżynieryjno-techniczny sprawowała na oddziale/wydziale, w którym jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A. Także analiza kart stanowiskowych nie pozostawia wątpliwości, że zasadnicze obowiązki na zajmowanych stanowiskach miały charakter w przeważającym zakresie charakter ściśle administracyjno-biurowy. Do jej obowiązków należały:

- wydawanie orzeczeń o przydatności i zgodności z PN oraz normami producentów produktów naftowych i wody,
- bieżące zapoznawanie się z PN oraz ukazującymi się w periodykami technicznymi,
- zlecenie badania paliw, olejów, smarów, płynu hamulcowego i płynów chłodzących, wody pitnej i przemysłowej, a nie - co sugeruje w odwołaniu - przeprowadzanie takich badań,
- inicjowanie prac nad modyfikacją norm oraz wprowadzeniem nowoczesnych rodzajów produktów naftowych,
- zgłaszanie wniosków,
- opiniowanie ankietowanych projektów norm PN i producentów,
- prowadzenie kompletu norm na określone grupy produktów,
- zaopatrywanie komórek organizacyjnych zakładu w arkusze norm,
- prowadzenie działalności związanej z całokształtem ochrony środowiska i współpraca z Działem (...).
- nadzór i koordynowanie działalności Laboratorium (...),
- wystawianie orzecznictwa o jakości eksploatacyjnej produktów naftowych i płynów eksploatacyjnych,
- nadzór nad działalnością komórki litrażowania pojazdów.

Gdyby nawet liberalnie dla wnioskodawczynie przyjąć, że podlegli jej pracownicy wykonywali prace w szczególnych warunkach, to jednocześnie brak jest materiału, który uzasadniałby ustalenie, że:

- dozór inżynieryjno-techniczny wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,
- określone kartami stanowiskowymi prace stricte administracyjno-biurowe wykonywała w laboratorium chemicznym.

W tym zakresie należy dodać, że w przypadku kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (wykaz A, dział XIV, poz. 24) przyjmuje się, że należy odróżnić czynności administracyjno-biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno-technicznym, stanowiące jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki. W przypadku tych pierwszych czynności nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni dozór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z dozorem. W drugim przypadku, wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach. Zatem w pierwszym przypadku chodzi o czynności administracyjno-biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem (nadzorem) inżynieryjno-technicznym i stanowiące jego immanentną cechę, w drugim zaś o czynności administracyjno-biurowe związane z innymi obowiązkami, wykraczającymi poza zakres tego dozoru (nadzoru) (por. postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 września 2018 r., I UK 379/17; Legalis numer 1832787). Uważna analiza kart stanowiskowych wskazuje, że zasadnicze wynikające z nich obowiązki nie miały bezpośredniego związku z mającym istotnie ograniczony zakres dozorem.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje zatem na to, że ustalenia zaskarżonej decyzji są prawidłowe, bowiem istotnie wnioskodawczynie nie wykazała wymaganych co najmniej 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., pozbawione uzasadnionych podstaw odwołanie oddalił.